

Романтизм як культурний рух, вплив якого розповсюдився у XIX ст. й на теренах України, зумовив увагу інтелектуальної еліти країн Європи до історії власного народу, що стало вагомим чинником у зборі фольклору та написанні етнографічних досліджень. Окрім того, романтизм зумовив залучення українських письменників до самого дослідження та використання етнографічного матеріалу в художній творчості. Одним із представників тогочасної письменницької еліти був М. Гоголь, який інтегрував пласт міфологічно-демонологічних персонажів народної культури до власних творів, забезпечивши цим образам популярність і затребуваність.

При створенні демонологічних образів М. Гоголь орієнтувався на світоглядні аспекти народної культури та уявлення народу, що були актуальними для XIX ст. Зокрема за народними уявленнями зберігся поділ хати на чоловічу сторону та жіночу. Тим більше жінки, які мали надприродні сили (знахарки, чародійки), посідали особливе місце в культурі за доби романтизму. Окрім того, в етнографічних розвідках зазначено про віру в шабаш відьом напередодні Різдва, під час якого вони крадуть місяць з неба, щоб завдати шкоди людям. Тоді як у творі «Ніч перед Різдрвом» зображено відьму Солоху, яка краде місяць та зорі в ніч перед Різдрвом. Крім того, у творі «Вечір напередодні Івана Купала» М. Гоголь зобразив відьму, що перетворювалась на тварин. Тоді як за етнографічними дослідженнями В. Милорадовича відомо, що відьми спроможні на метаморфози. Отже, для гоголівської відьми властиві ознаки архаїчних уявлень про неї в українській культурі.

Аналогічно, наслідуючи етнографічним свідченням, М. Гоголь зобразив мавку. За народними уявленнями мавка виконувала функції захисниці природи та супровідниці майбутньої дитини зі світу предків до світу людей, проте могла вчинити шкоду дорослій людині, адже була представницею світу мертвих, а не живих. Функціонально такі ознаки властиві жіночому персонажу з твору «Майська ніч» — утоплениці.

Таким чином, за сукупністю сюжетних ходів і набутих у творах М. Гоголя ознак, жіночі демонологічні образи української архаїчної культури відповідають традиційній світоглядній парадигмі. Модель сприйняття жінки в такій культурі зумовлена дуалістичністю та зв'язком з потойбічним світом як онтологією жіночого.

В. В. Жуков

РЕЖИСЕРСЬКІ ЗАСОБИ ЕКРАННОЇ ВИРАЗНОСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІТІ-ШОУ

V. V. Zhukov

DIRECTORY MEANS OF SCREEN EXPRESSION OF MODERN UKRAINIAN REALITY SHOWS

Спрямованість сучасного телебачення зміщена до пізнання дійсності крізь засоби її телевізійного сприйняття. Сучасні технології дозволяють кожному знімати особисте реаліті-шоу про себе та завдяки соціальним мережам розміщувати або транслювати в прямому ефірі такі «особисті історії». Таким чином, реаліті-шоу стало не лише суто мистецьким телевізійним жанром, але й часткою сучасної культури повсякдення. Завдяки розвитку технологій тепер

кожен може стати режисером особистого реаліті-шоу. Режисерські засоби виразності так званих споживачів і професіоналів мають свої спільні ознаки, та є і багато відмінностей. Реаліті-шоу – це новітня жанроформа, яка синтезує елементи певних жанрів та форм, виявляючи власну морфологічну специфіку аудіовізуального походження. Особливістю «реаліті-шоу» є спостереження за діями, емоціями та вчинками реальних людей або у спеціально зрежисованих та штучно змодельованих ситуаціях за певним сценарієм.

Класифікувати реаліті-шоу можна за змістом, формою подання, тематикою (містичні, сімейні, медичні, шлюбні, спортивні, кулінарні тощо): за масштабністю подієвості та за іншими ознаками. Оскільки реаліті-шоу мають аудіовізуальне походження, то до режисерських засобів виразності можна віднести методи їх подання, типи зйомки, структуру монтажного плану, аудіосупроводу, мультимедійні дизайнерські прийоми, організацію екранного часопростору, який базується на організації та мізансценуванні реального часопростору існування героїв, вибір певних локацій, моделювання ситуацій, які найбільше виявляють характери учасників. У любительських веб-реаліті використовують режисерсько-операторські засоби виразності, такі як ракурси, плани зйомки, художньо-постановчі елементи тощо. Достовірність або ілюзія достовірності, яка створюється за допомогою різних засобів зображальної виразності, стає надзвичайно необхідною для існування реаліті-шоу не лише як новітньої жанроформи, а і як елементу сучасної культури спілкування людей в інтернет-мережі. Отже, типологія режисерських засобів екранної виразності українських реаліті-шоу загалом дозволяє виявити основні мистецькі засади існування цієї жанроформи у вітчизняному телевізійному просторі та в перспективі дослідити культурологічні аспекти їх розвитку.

СЕКЦІЯ:
ФІЛОСОФСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ВИМІРИ
СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

В. В. Лысенкова

ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОСТИ И ОБРАЗ ЖИЗНИ

V. V. Lysenkova

THE CHALLENGES OF MODERNITY AND LIFESTYLE

В образе жизни человека наличествуют различные составляющие: уклад жизни, темпоритм, отношения, система стереотипов, шаблонов поведения и мышления, стиль выражения себя и многое другое. Важным является единство связи «общение – уединение». Но в этом единстве часто фигурирует и одиночество, которого обычно боятся. Общение представляет собой систему взаимодействий между людьми в обществе. Однако чрезмерно интенсивное общение часто утомляет и возникает желание уединения, то есть продуктивного состояния внутренней работы над собой, гармонизации собственного мира. Человек как бы на время отрешается от контактов и живет внутренней жизнью.

Эти периоды могут быть различными по времени, условиям, непрерывности. Уединение благодатно, и человек, чувствующий это, использует его себе во благо. Но когда мучает одиночество, оно показывает, что человек жаждет